

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นของไทยมีพัฒนาการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปธรรมชัดเจน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาโดยมีกระบวนการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปสู่ส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว
5. ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
6. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

คุณลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมาะกับการบริหารจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหลายประการเพราะปัญหาท้องถิ่นทางแก้ไขอยู่ที่ท้องถิ่นนั้นๆ ประชาชนในเขตปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมอยู่ใกล้ชิดและรับผลกระทบโดยตรง การมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างเครือข่าย การสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าของทรัพยากรท้องถิ่น การจัดให้มีฐานทรัพยากรประจำท้องถิ่น และความชอบธรรมและรับผิดชอบต่อประชาชน

การปกครองท้องถิ่นในยุคปัจจุบันที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงจากชนบทอาศัยฐานผลิตรายการเกษตรเปลี่ยนสู่สังคมเมืองรายได้ในชุมชนมาจากสาขาบริการและอุตสาหกรรม ปัจจัยเหล่านี้เกี่ยวพันกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาสำคัญพบได้ทั้งในเขตเมืองและชนบท อันเป็นผลสืบเนื่องจากการผลิตเชิงอุตสาหกรรม รวมถึงการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัญหาน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ การจัดการขยะ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ผลกระทบต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมล้วนแต่เป็นภารกิจที่ท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ กับบทบาทด้านการท่องเที่ยว ที่สำคัญของประเทศได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่งดงาม สอดคล้องกับ

รูปแบบการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2558 เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเอกลักษณ์ความเป็นไทยสอดคล้องกับเป้าหมายของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องการให้คนต่างชาติได้รับความสุขจากการเดินทางเข้ามารู้จักวิถีไทย กำหนดเป็น “ปีท่องเที่ยววิถีไทย”

ความได้เปรียบทางธรรมชาติ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตภูเขา และความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) ที่สนใจของนักท่องเที่ยวผู้ชื่นชอบธรรมชาติ โดยเฉพาะกิจกรรมเดินป่าและผจญภัย ขี่ช้าง นั่งเกวียน ขับขี่รถ ATV (all-terrain vehicle) แพนไม้ไผ่ ล่องแพยาง เดินป่าเพื่อชมหรือศึกษาธรรมชาติ บ้านพักโฮมสเตย์ โดยเฉพาะตำบลก๊อตช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จัดว่าเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำแดงที่มีธรรมชาติสวยงาม มีกิจการการท่องเที่ยวเปิดให้บริการที่จัดกิจกรรมท่องเที่ยวชมธรรมชาติจำนวนมาก

ตำบลก๊อตช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบลก๊อตช้าง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา อยู่ในเขตป่าสงวนป่าแม่แตง และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีแม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำแดง ซึ่งมีต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภอเวียงแหงไหลผ่านอำเภอเชียงดาวและอำเภอแม่แตง โดยไหลผ่านเขตตำบลก๊อตช้างรวมระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร ก่อนลงสู่ลำน้ำปิง บ้านป่าจี้ ตำบลสันมหาพน

อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีสภาพทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์มากปรากฏสิ่งมีชีวิต และสัตว์หลายชนิด ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดบริเวณที่ดินป่าเชียงดาว และป่าแม่แตงในท้องที่ตำบลเบียงหลวง ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง ตำบลก๊อตช้าง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบนในท้องที่ ตำบลเวียงเหนือ ตำบลแม่ฮี้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 112 ตอนที่ 33ก ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2538 มีเนื้อที่ประมาณ 782,575 ไร่ หรือ 1,252.12 ตารางกิโลเมตร นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 81 ของประเทศ

ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แตงในท้องที่ตำบลก๊อตช้าง และตำบลอื่นๆ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีไม้ชนิดมีค่าจำนวนมากและมีของป่ากับทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 89 ตอนที่ 175 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2515 มีเนื้อที่ประมาณ 765,950 ไร่

ในพื้นที่ตำบลก๊อตช้าง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ เพราะมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประชากรประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม อาข่า ล่าหู่ ม้ง ลีซู และ ปกาเกอญอ มีวัดเมืองก๊อตเป็นวัดประจำตำบล ซึ่งชุมชนมีความเชื่อว่าเมืองก๊อต (หมู่ที่ 1 ตำบลก๊อตช้าง) เป็นเมืองโบราณ วัดเมืองก๊อต จารึกว่าสร้างในปี พ.ศ. 2282 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในคราวที่พระองค์เสด็จขึ้นไปเมืองแห่งได้มาพักทัพที่เมืองก๊อต จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ตำบลก๊อตช้าง มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศครบทั้ง 3 แบบ คือ

- 1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- 2 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
- 3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

การท่องเที่ยวสร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสธรรมชาติและวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นมีมาก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรม บางแห่งอาจฟื้นฟูได้ ขณะที่อีกหลายแห่งไม่สามารถเยียวยา ให้คืนสู่ระบบนิเวศเดิม กิจกรรมบางอย่างสร้างความเสียหายต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนวัฒนธรรมดั้งเดิม ผู้ประกอบการบางรายบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่าโดยมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อขยายกิจการปางช้าง สภาพป่าเสื่อมโทรมถูกทำลายจากช้างงที่ผู้ประกอบการบางรายปล่อยช้างให้หากินเองในป่า ร้านค้าแผงลอยที่ยื่นทอดลงน้ำแดง ชยะจากการท่องเที่ยว การกระทำเหล่านี้ล้วนกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งสิ้น

ปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการให้การคุ้มครองและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ คือเป็นพื้นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ต้องการเข้าถึงธรรมชาติและสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจึงตามมาค่อนข้างสูงแม้สิ่งอำนวยความสะดวก บ้านพัก รีสอร์ท สถานประกอบการท่องเที่ยวจะให้อยู่นอกพื้นที่เขตป่าอนุรักษ์ แต่การดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวบางกิจกรรมส่งผลถึงสิ่งแวดล้อมในเขตป่าอนุรักษ์ และแม้ในเขตป่าอนุรักษ์จะมีการให้ความคุ้มครองโดยหน่วยงานและกฎหมายเกี่ยวข้องหลายฉบับอยู่แล้ว เมื่อเกิดกรณีที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะมาจากการดำเนินวิถีชุมชนเอง หรือจากการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวก็ตาม มักเกิดความสับสนแก่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด เพราะลักษณะของพื้นที่ป่าอนุรักษ์คลุมบริเวณกว้างไม่มีสิ่งปงซึ่งขอบเขตได้ชัดเจน บทบาทของชุมชนเจ้าของพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสำคัญและจำเป็น ต่อการให้คุ้มครองและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เขตปกครองทั้งบริเวณเขตป่าอนุรักษ์และนอกเขตป่าอนุรักษ์ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยจะต้องสอดคล้องกับบทบาทภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายและวิถีชุมชนแห่งท้องถิ่นอย่างเหมาะสมต่อไป

ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เป็นพื้นที่ที่มีป่าอนุรักษ์ตั้งอยู่ทั้งป่าสงวนแห่งชาติแม่แตง และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง พร้อมด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย

ผู้ศึกษาจึงศึกษาเรื่อง “มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณี การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษา แนวคิดและทฤษฎีในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. เพื่อค้นหาแนวทางและมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ให้เกิดความยั่งยืนในระบบนิเวศ และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคม สอดคล้องกับ
บทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 สมมติฐานการศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในเขตการปกครองอยู่ด้วยนั้น
ต้องออกแบบกติกาในรูปข้อบัญญัติตำบลหรือเทศบัญญัติตำบลของท้องถิ่น ที่กำหนดมาตรการ
คุ้มครองป้องกัน แก๊ซและพื้นที่ชุ่มน้ำสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้นไม่ก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ และสกัดกั้นการกระทำที่จะส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมในเขตป่าอนุรักษ์ พร้อมส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเหมาะสม แม้ว่าใน
เขตพื้นที่อนุรักษ์จะมีหน่วยงานและกฎหมายให้ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไว้โดยเฉพาะแล้ว แต่ด้วย
บุคลากรที่มีจำกัดและพื้นที่บริเวณกว้างไม่มีแนวรั้วกัน และนอกเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ก็เป็นอำนาจ
หน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542 ภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนเกี่ยวกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานอื่นพร้อม
กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานรับโอนมีความหลากหลายขาดความเป็นเอกภาพเกิดอุปสรรค
ในทางปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการออกข้อบัญญัติตำบลหรือ
เทศบัญญัติตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะเกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเจตนารมณ์
ของกฎหมาย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาวิจัยได้กำหนดศึกษาในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล
กีดช้าง อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะนอกบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ที่ไม่อาจชี้ชัดว่า
อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์

ด้วยลักษณะของพื้นที่ในเขตปกครองนี้ มีเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ประเภทอุทยาน
แห่งชาติ (ห้วยน้ำดัง) และป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าแม่แตง) เกือบเียงอยู่ พื้นที่บางส่วนมีป้ายแสดงว่า
เป็นเขตป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าอนุรักษ์มีความชัดเจนในกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะให้
ความคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาจะวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและให้ความคุ้มครอง
สิ่งแวดล้อม กับภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอน กรณีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
โดยการศึกษานโยบาย กฎหมายต่างประเทศ ผู้วิจัยกำหนดศึกษาอำนาจหน้าที่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ประเทศฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่น

ก. ประเทศฝรั่งเศส ถือได้ว่าเป็นแม่แบบแห่งการปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจ
เป็นประเทศที่ได้รับการจัดอันดับด้วยคะแนนด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม 78.2/100 World's
Greenest Nations (The 2010 Environmental Performance Index (EPI)) ดัชนีนี้ตั้งอยู่
บนผลงานของแต่ละประเทศใน 10 เรื่อง คือ ภาระทางธรรมชาติของโรคร้าย แหล่งน้ำ และ คุณภาพ

ของอากาศเพื่อสุขภาพที่ดีของมนุษย์ คุณภาพของอากาศและแหล่งน้ำเพื่อระบบนิเวศน์ ความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ การประมง การเกษตร และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ

ข. ประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าเป็นประเทศที่มีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด แต่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้า สิ่งก็ตามมาคือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติที่รุนแรงและสูงขึ้น ประเทศญี่ปุ่นจึงให้ความสนใจในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยลักษณะการปกครองประเทศแบ่งเป็นสองระดับ ระดับชาติและระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (Prefectures) และเทศบาล (Municipalities) ซึ่งระดับท้องถิ่นมีหน้าที่ความรับผิดชอบอิสระชัดเจนในการกำหนดแผนและนโยบายสิ่งแวดล้อม และการออกข้อบังคับคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การศึกษา 2 รูปแบบ ได้แก่ 1.วิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากตำราและเอกสาร บทความทางวิชาการ วารสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และอื่นๆ

2.การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์เป็น 4 กลุ่ม

- 1.ผู้แทนจากองค์กรปกครองท้องถิ่น
- 2.ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
- 3.ผู้แทนชุมชน
- 4.นักท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay Tourism)

1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบหลักการ แนวคิดและทฤษฎีในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ทำให้ทราบสภาพปัญหาการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. ทำให้เป็นแนวทางและมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืนในระบบนิเวศ และพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคม สอดคล้องกับบทบาทภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.7 นิยามศัพท์

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น หรืออาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาแห่งท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

1. กิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาธรรมชาติ เช่น การเดินเส้นทางธรรมชาติ การส่องนก การสำรวจน้ำตก
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัย เช่น การล่องแก่ง โหนสลิง (Zip line) ขับรถ ATV (all-terrain vehicle (ATV)) ไต่หน้าผา ล่องแก่งแพยาง แพไม้ไผ่
3. กิจกรรมศึกษาวิถีแห่งท้องถิ่น เช่น การศึกษาวิถีชนเผ่า (Ethnic Tourism) เลี้ยงช้างอย่างความอยู่สบาย การเรียนรู้และทดลองดำเนินชีวิตแบบวิถีชนเผ่า (Living a Slowly Life)

พื้นที่ หมายถึง พื้นที่ที่ศึกษาวิจัยได้กำหนดศึกษาในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เฉพาะนอกบริเวณพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ที่ไม่อาจชี้ชัดว่าอยู่ในเขตป่าอนุรักษ์